

VONDeling

Digitaal tijdschrift van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 46 – juli 2023

INHOUD

Vicariaat Onderwijs
Mechelen-Brussel

COLOFON

VONDeling

Digitaal tijdschrift (4x/jaar)

Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom Mechelen-Brussel
Frederik De Merodestraat 18, 2800
Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)
Info.mb@katholiekonderwijs.vlaanderen
www.viconderwijsmb.be

Redactie:

Guido François
Jürgen Mettepenningen

Tekst + foto's:

Guido François
(tenzij anders vermeld)

Verantwoordelijke uitgever:

Jürgen Mettepenningen

WOORD VAN DE BISSCHOPPELIJK AFGEVAARDIGDE	2
Goed nieuws	2
ACTUALIA	3
Werking Comité Besturen Mechelen-Brussel april-juni 2023	3
Preventie zonder stress	19
VIERINGEN, CONFERENTIES, STUDIEDAGEN ...	25
Egied Van Broeckhovenschool al in de prijzen vóór officiële start	25
Vicariale diensten te gast in Gent	27
Opening Campus Kompas 12 mei 2023	30
Koningin Paolaprijs voor het secundair onderwijs	33
Eerste steen voor uitbreiding Sint-Vincentius Ukkel	34
Tienduizend stappen in Brussel voor begeleiders met rust	35
Jaarmoment leermeesters RKG 15 juni 2023	37
Uitreiking PROFS-certificaten voor nieuwe directeurs	38
Lunch in het atrium	39
Afsluiting werkjaar Vicariaat onderwijs	39
PERSONALIA	42
Afscheid Luc Bosman vanuit de leersteuncentra	42
Afscheid Griet Blondiau bij KatOBA	43

WOORD VAN DE BISSCHOPPELIJK AFGEVAARDIGDE

GOED NIEUWS

Op het einde van dit schooljaar kregen we goed nieuws uit Rome: paus Franciscus benoemde kanunnik Luc Terlinden tot opvolger van kardinaal Jozef De Kesel, die bijna exact een jaar geleden zijn ontslag had aangeboden bij de paus wegens het verstrijken van 75 levensjaren. Daarmee is mgr. Luc Terlinden, 54 jaar, onze nieuwe aartsbisschop. Op 3 september wordt hij in Mechelen tot bisschop gewijd en vat hij ten volle zijn nieuwe opdracht aan. Het is een gelukkig feit dat dit meteen bij de aanvang van een nieuw werkjaar is – allen zitten in startmodus.

©Foto: Helena Van den Bergh

De nieuwe aartsbisschop komt beslagen op het ijs. Hij is reeds twee jaar de rechterhand van kardinaal De Kesel en weet dus wat de problemen en uitdagingen zijn binnen de diverse terreinen van de kerkdynamiek van het aartsbisdom. Wat het onderwijs aanbelangt, heb ik met hem reeds verschillende goede gesprekken mogen hebben. Daarin toonde hij zijn grote betrokkenheid.

Voor een bisdom is de komst van een nieuwe bisschop een heugelijk gegeven. Er is inderdaad vreugde in de kerk van Mechelen-Brussel. Dat de paus een energieke persoonlijkheid als mgr. Terlinden heeft aangesteld mag gerust een optie op de toekomst heten: we dienen er als kerk stevig tegenaan te gaan, met alle energie die we hebben, voor alle uitdagingen die voor ons staan, maar ook met alle zegeningen die we mogen tellen. Er gebeurt immers veel goeds op veel plaatsen, en vanuit beroepsmisvorming denk ik dan zeker aan alles wat er aan positieve dynamiek gebeurt in de wereld van ons onderwijs. De kracht van mensen, daar komt het op aan. En zonder accapareringsdrang: het is via mensen dat God werkt. Maar ook via de ruimere schepping, waarbij ik uitdrukkelijk de zon wil noemen, en de tijd. We staan op de drempel van vakantietijd: de tijd om te genieten van de schepping, van samenzijn met wie ons zo dierbaar zijn, de meest uitgesproken tijd ook om batterijen op te laden en om goede voornemens te maken, maar toch zeker eerst eens alles los te laten. Moge het voor ieder van u een deugd-doende tijd zijn, een tijd ook van dankbaarheid en genieten.

Voor sommigen is het een uitgebreider periode dan enkel de vakantie aangezien voor hen het pensioen wenkt. Zo voor Hedwig Berghmans en Helena Vanden Bergh, na respectievelijk een loopbaan als inspecteur-begeleider godsdienst basisonderwijs en als identiteitsbegeleidster in het basisonderwijs. En ook voor Guido François, na zovele jaren dienst binnen de Katholieke Onderwijsceel Brussel (KOCB) en een dozijn jaar binnen het Vicariaat Onderwijs. Welverdiend allemaal! Met deze VONDeling levert Guido meteen zijn laatste bijdrage af van een reeks die hij trouw een tijdig nummer en boeiende inhoud garandeerde, zoals Guido alles trouw garandeerde in zijn werk. Veel dank!

Voor u allen, een goede vakantie gewenst! Het is de beste investering om een nieuw werkjaar goed te kunnen starten.

Hartelijk

Jürgen Mettepenningen

Bisschoppelijk afgevaardigde Onderwijs aartsbisdom Mechelen-Brussel

ACTUALIA

WERKING COMITÉ BESTUREN MECHELEN-BRUSSEL APRIL-JUNI 2023

Via deze rubriek willen we u op de hoogte houden van de werking van het Comité Besturen tijdens de afgelopen maanden. Het COBES Mechelen-Brussel is een verkozen delegatie van schoolbestuurders uit verschillende regio's van het aartsbisdom. Het komt een tiental keer per jaar samen om actuele en fundamentele thema's te bespreken en desgevallend initiatieven te nemen om aan schoolbestuurders de kans te geven hun mening te geven over wat er reilt en zeilt in het katholiek onderwijs in het eigen bisdom en Vlaanderenbreed. Voor dit relaas danken we graag verslaggeefster Sofie Bauweleers.

COBES-vergadering 19 april 2023

Gedachtewisseling over een masterplan capaciteit voor het buitengewoon onderwijs

Tom Vermeulen, verantwoordelijke binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen voor buitengewoon onderwijs, gaf aan de hand van cijfergegevens toelichting rond capaciteit en plaatsen in het buitengewoon onderwijs. Er is al heel wat kaart- en cijfermateriaal voorhanden om over heel Vlaanderen de frequentie en de leemtes in het aanbod te detecteren. Wat leemtes betreft valt bijvoorbeeld op dat

het katholiek onderwijs in Brussel geen type 3 organiseert en dat het aanbod in BuBaO en BuSO voor type 3 ook heel beperkt is in de andere netten. Ondanks het M-decreet en de pogingen tot meer inclusief onderwijs kent het buitengewoon onderwijs globaal een stijgende tendens: het buitengewoon kleuteronderwijs maakt 1,17 % uit van het totaal aantal kleuters, het buitengewoon lager onderwijs 5,87 % en het buitengewoon secundair 4,84 %.

Tom Vermeulen tijdens het Colloquium Buitengewoon onderwijs van 1 tot 3 maart 2023

In de onderwijszones Brussel-Dilbeek-Leuven-Mechelen-Vilvoorde is er volgens de capaciteitsmonitor in het BuBaO nood aan:

- Type 2 in Vilvoorde en Dilbeek
- Type Basisaanbod in Vilvoorde
- Type 4 in Vilvoorde, Mechelen en Dilbeek

In het BuSO zien de noden er als volgt uit:

- OV1 Type 2 in Dilbeek, Mechelen, Vilvoorde (OV = Opleidingsvorm)

- OV1 Type 4 in Dilbeek, Vilvoorde
- OV1 Type 9 in Brussel, Dilbeek, Mechelen, Vilvoorde
- OV2 Type 2 in Dilbeek, Mechelen, Vilvoorde
- OV2, OV3 en OV4 Type 3 en Type 4: overal
- OV3 Type 9 in Mechelen

Mede vanuit die vaststellingen wil Katholiek Onderwijs Vlaanderen stappen zetten in de richting van een masterplan capaciteit voor het buitengewoon onderwijs. Dat wordt een evenwichtsoefening. Hoe capaciteit creëren met het inclusiedebat op de achtergrond? Er zijn ook al ééncampusinitiatieven waarbij leerlingen van het gewoon en van het buitengewoon onderwijs op één campus samenzitten. Die initiatieven creëren kansen, maar hebben ook valkuilen. Ze kwamen ruim aan bod tijdens het laatste colloquium buitengewoon onderwijs. Tom Vermeulen besloot zijn uiteenzetting met een oproep om nog meer 'data-informed' capaciteit te bepalen en te creëren en vanuit die data te programmeren en te rationaliseren. We moeten de informatie samenleggen met alle kaarten op tafel en daarbij de leerling centraal stellen.

De groep directeurs buitengewoon onderwijs van Mechelen-Brussel tijdens het Colloquium BuO van 1 tot 3 maart 2023.

Enkele reacties:

- Soms keurt de DPCC bepaalde aanvragen van katholieke scholen niet goed, waarvan het officieel onderwijs dan profiteert om die types wel te programmeren.
- Er zijn 'bewijzen' van het misbruik van de gemengde setting buitengewoon – gewoon onderwijs (met inclusie), bijvoorbeeld: een aanbod 'OV4 vermelden, maar dat eigenlijk in de praktijk niet aanbieden' komt vaak voor. Dat gaat uiteraard in tegen de regels/het verslag dat de leerling in kwestie heeft: bij een verslag OV4 wordt immers specifiek aangegeven dat er een buitengewone setting nodig is, een oplossing door middel van inclusie kan dus niet. Waar Katholiek Onderwijs Vlaanderen wel kan achterstaan zijn 'ééncampusinitiatieven' waarbij er de garantie is dat leerlingen als dat nodig is kunnen wisselen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Dat houdt in dat de school voor zo'n wissel ook in de nodige plaats(en) moet voorzien ...

- De getoonde data voor de regio Vilvoorde zijn voor het bestuur een bevestiging van een vermoeden dat al veel langer bestond. Hoe kunnen we die situatie verbeteren? Moeten we als bestuur het initiatief nemen? Of wachten we op een signaal uit de adviesraad buitengewoon onderwijs? Het GO! gaat actief op zoek naar ‘hiaten’ in zijn capaciteit en spreekt regio’s hier proactief over aan. Het is dus zaak om als Katholiek Onderwijs Vlaanderen de bestaande problemen te objectiveren, zodat we daarna mogelijke oplossingen kunnen zoeken, bijvoorbeeld ééncampusinitiatieven. “Op dit moment staan we binnen onze organisatie nog niet verder dan nagaan wat ons plan van aanpak zou kunnen zijn, dus spreek ons gerust aan om samen naar een oplossing te zoeken”, zo antwoordde Tom Vermeulen.

- Wat betekent decentralisatie voor de handicapspecifieke context van de kleine types? Dat vraagstuk moet in zijn geheel bekeken worden, met voldoende aandacht voor de verschillende facetten die invloed hebben. De capaciteitsmonitor an sich volstaat hier niet.
- We kunnen niet over Brussel spreken zonder de context ‘Brussel-Halle-Vilvoorde’ in rekening te brengen en zonder de adviesraad Brussel voor het buitengewoon onderwijs erbij te betrekken.
- Het type 3 bestaat binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen niet in de kleuterschool, wat soms voor schrijnende taferelen zorgt op het terrein. We merken dat zulke leerlingen vaak in andere ‘onterechte types’ les volgen, wat uiteraard hun leerkansen ook sterk beïnvloedt. Uit de gepresenteerde cijfers blijkt in onze regio een duidelijke nood te bestaan aan een aanbod type 3. Maar is het onderwijstype 3 nog van deze tijd? Zijn kinderen met ernstige gedragsproblematieken erbij gebaat om samengebracht te worden met kinderen met dezelfde ernstige problematiek? Is het niet beter om die jongeren op een andere manier te omringen? Het huidige decreet buitengewoon onderwijs werd ingevoerd begin jaren ‘70. Zowel de maatschappij als de pedagogische opvattingen zijn sindsdien sterk geëvolueerd, maar de organisatie van het buitengewoon onderwijs is in zekere zin niet gevolgd. Katholiek Onderwijs Vlaanderen wil graag het hokjesdenken doorbreken en een ‘stap verder zetten’ inzake de organisatie van ons buitengewoon onderwijs, vandaar bijvoorbeeld het pleidooi voor de ééncampuscholen. Wat het eindresultaat ook zal worden: dat deze leerlingen een antwoord moeten krijgen op hun specifieke onderwijsvraag en -behoeften zal altijd centraal staan.
- Moet er niet geschaafd worden aan de procedures van de DPCC’s (Diocesane Plannings- en Coördinatiecommissies)? De objectivering van de aanvraag op basis van data zou altijd de eerste stap moeten zijn. Op die manier kan de betrokken DPCC tot een ‘betere en gegronde’ beslissing komen.

- We merken dat ouders na x aantal keer afhaken om hun kind in te schrijven in het buitengewoon onderwijs, omdat er 'toch geen plaats is'. Hoe krijgen we die praktijk op een duidelijke manier geobjectiveerd?
- Hoe gaan we binnen onze ledenorganisatie in de ruime betekenis van het woord om met de minima/maxima die scholen uit het buitengewoon onderwijs hanteren als grens voor goed onderwijs? Het gebrek aan overeenstemming tussen onze scholen onderling – onze scholen en de organisatie – de DPCC's en onze organisatie is een pijnpunt. We hebben op zeer korte termijn meer overeenstemming tussen de verschillende betrokken partners nodig. Dat een andere onderwijsverstrekker onze 'gebreken en blinde vlekken' ten volle uitbuit, maakt de situatie nog urgenter.

De voorzitter dankte Tom voor zijn heldere en uitgebreide toelichting en beloofde deze problematiek op een volgende vergadering opnieuw aan bod te laten komen nadat de leden de cijfergegevens goed hebben kunnen bestuderen en eventuele vragen hebben kunnen doorgeven. Hij zou ook zijn collega's van de andere vicariaten aanmoedigen om het thema op hun COBES te bespreken. Het zou ook een thema kunnen zijn voor DPCC-vergaderingen.

Ideeën voor het nieuwe memorandum voor de Vlaamse Regering

Een paar COBES-leden hadden nog suggesties voor het nieuwe memorandum bezorgd. Die werden overlopen en aangevuld met deze suggesties:

- De aanwendingsnormen op 100% zetten in plaats van de '96,6% voor uren-leraar volgens minimumpakketten' en '96,6% voor uren-leraren voor alle vakken en voor godsdienst'.
- Afschaffen van de vereiste om in het bezit te zijn van een pedagogisch diploma voor een aantal specifieke ambten (bijvoorbeeld financieel en logistiek directeur).
- Botsing tussen de Vlaamse en federale wetgeving, bijvoorbeeld het BTW-plichtig worden van vzw's, waardoor besturen in de toekomst onder een fiscale wetgeving zullen vallen waar ze tot nu toe hebben kunnen uitblijven.
- Kan het systeem van leasefietsen voor Vlaamse ambtenaren (intekenen voor een leasefiets – bedrag wordt van je eindejaarspremie afgetrokken) niet uitgebreid worden naar het onderwijsveld? Dat kan immers een bijkomende 'troef' betekenen inzake verloning.
- De adjuncten zijn niet meegenomen in de opwaardering van het directieambt.

Enkele reacties:

- Een apart ambt 'preventieadviseur' dringt zich meer en meer op. De Prebes-norm wordt hoe langer hoe minder haalbaar omdat er te veel andere taken zijn die ze ook moeten opnemen.
- Katholiek Onderwijs Vlaanderen wil focussen op een aantal thema's eerder dan een zeer uitgebreid memorandum uit te werken. Op die manier hoopt de organisatie meer duurzame beslissingen/maatregelen te kunnen afdwingen. Een COBES-lid voegt hieraan toe dat die strategie toe te juichen is, een waslijst aan maatregelen en wensen nodigt politici immers uit tot 'shoppen en snel verwezenlijken'.
- Moeten we niet het onderscheid durven maken tussen onze kerntaak (= onderwijs) en de andere taken (bijvoorbeeld preventie- en aankoopbeleid) die we als onderwijsveld van de maatschappij moeten opnemen? Tot nu toe hebben we die opdrachten steeds met onderwijsmiddelen ingevuld, maar is het niet logischer dat daarvoor in andere middelen zou worden voorzien? Bovendien zou een dergelijke werkwijze ook een win-win betekenen voor de vakbonden: zij kunnen op die manier immers ten volle de onderwijsmedewerkers en hun verworvenheden beschermen.

In het document zal een onderscheid worden gemaakt tussen onderwijs- en andere opdrachten alvorens het door te geven aan onze netwerkorganisatie.

Planning jaarvergadering en (Open) COBES-vergaderingen

De voorzitter formuleerde ter info het onderscheid tussen een jaarvergadering en een Open COBES-vergadering:

- Een jaarvergadering omvat een presentatie van de 'werkzaamheden van COBES', toelichting bij een aantal praktische zaken, een stand van zaken van de financiën van Katholiek Onderwijs Vlaanderen;
- Een Open COBES-vergadering omvat een uitgebreide presentatie of gedachtewisseling rond een bepaald thema.

Gezien het verschil in agenda is een jaarvergadering traditioneel 'mededelend' van aard, terwijl bij een Open COBES-vergadering de nadruk op interactie en uitwisseling ligt.

Enkele reacties:

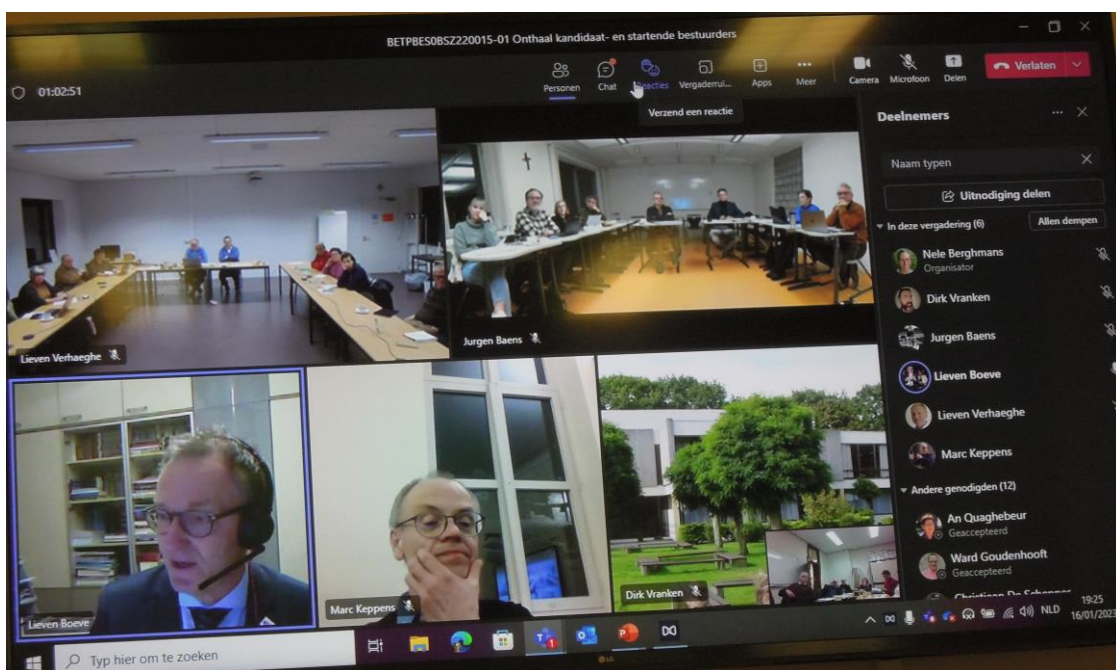
- We namen recent de principiële beslissing om in december geen Open COBES-vergadering meer te organiseren, gezien dat voor bestuurders geen ideaal moment is. In deze periode vinden immers traditioneel een heel aantal Algemene vergaderingen plaats. Met de draagkracht van onze bestuurders in het achterhoofd kunnen we het niet maken om hen in deze periode nog eens extra te 'belasten'.
- Moet het uitgangspunt niet eerder zijn 'wat willen we onze bestuurders bijbrengen en wat is het ideale moment om hierover een vorming te organiseren' eerder dan 'kunnen we evolueren naar een vaste vergaderkalender?' Samenkomen 'om samen te komen' brengt onze bestuurders niets bij en haalt onze relevantie als COBES onderuit.
- Uit eerdere Open COBES-vergaderingen kwam regelmatig naar voren dat de agenda te overladen was, waardoor er onvoldoende ruimte overbleef voor interactie. Dat moet zeker een aandachtspunt zijn bij onze volgende bijeenkomst.
- Gezien het informatieve karakter van een jaarvergadering, zou een digitale samenkomst een mogelijkheid kunnen zijn. Probleem is dat die vergadervorm geen verbinding toelaat. Er zijn al zo weinig momenten voor bestuurders om in verbinding te gaan, de kansen die er zijn moeten we dan ook ten volle benutten.

De jaarvergadering van 13 december 2022.

Het COBES besliste om dit schooljaar geen jaarvergadering meer te organiseren, gezien dat praktisch niet meer haalbaar is. In de loop van oktober (nvdr: **16 oktober 2023** om 19 uur) organiseert het een **Open COBES-vergadering**, waarbij jeugdpsychiater Inez Vandenbussche zal komen spreken over het thema 'hoe omgaan met moeilijk gedrag bij jongeren?' In februari (nvdr: **5 februari 2024**) organiseert het COBES zijn traditionele **jaarvergadering** volgens het stramien dat hierboven werd toegelicht.

Op maandag **9 oktober 2023** is er een sessie voor **startende bestuurders** gepland. Die samenkomst is een vervolg op een eerdere sessie, die zeer gesmaakt werd door de aanwezigen. Het programma bestaat uit een korte toelichting van en een gesprek met Lieven Boeve, waarna de bestuurders de nodige tijd krijgen om in groep van gedachten te wisselen over hun werk en hun ervaringen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen vroeg of we als COBES akkoord kunnen gaan met dit voorstel + een vervolgsessie in ons bisdom. Het COBES gaf zijn akkoord.

Sessie voor startende bestuurders op 16 januari 2023. Lieven Boeve sprak toen via een internetverbinding de deelnemers in de vijf bisdommen toe.

De laatste tijd blijkt dat de interesse inzake het aanbod voor besturen eerder beperkt is. Er worden zeer regelmatig initiatieven afgelast, waardoor de dienst 'Bestuur & organisatie' zich afvraagt of de thema's die aangeraakt worden wel de juiste zijn. Is wat we aanbieden interessant en relevant genoeg? Of zorgen de nieuwe decreten over leersteuncentra en internaten ervoor dat bestuurders geen ruimte meer hebben om vormingen bij te wonen? De dienst Bestuur & organisatie doet alvast een warme oproep om mogelijke onderwerpen voor vormingen door te geven, zodat ze daarop kunnen inspelen. Leden uit het COBES mogen hun suggesties steeds doorgeven aan het Vicariaat Onderwijs.

Enkele reacties:

- Grote(re) besturen zijn vaak al zeer bedreven in de thema's die aangereikt worden, waardoor ze niet meer zullen intekenen voor de vormingen. Het aanbod lijkt dan ook eerder op maat van de kleine besturen, die vaak nog met vrijwilligers werken in plaats van vrijgestelden.

- Professionele bestuurders geven de voorkeur aan vormingen doorheen de dag, gezien doorgaans bij hen al relatief veel avondvergaderingen op de agenda staan. Voor vrijwillige bestuurders is het dan weer niet altijd mogelijk om zich overdag vrij te maken ...
- De intervisies voor grote schoolbesturen zijn momenteel geen succes, hier komt amper volk op af en ze creëren op dit moment weinig meerwaarde.
- Digitale vormingen zijn vaak wel succesvoller: je hoeft je niet te verplaatsen en kan de opname herbekijken wanneer het voor jou past.
- Af en toe probeert men thema's niet in alle bisdommen aan te bieden in de hoop dat de opkomst dan hoger zal zijn. Voor sommige thema's is dat zinvol, voor andere niet (het 'vreemde eend gevoel' versus 'intensieve uitwisseling waarbij uit welk bisdom je komt geen rol speelt').

Nieuws uit de Raad van Bestuur Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Kort werd besproken welke thema's behandeld werden in de raad van bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en welke er op de agenda staan.

De ontwerp tekst over 'digitale transformatie' zou op één van de volgende bijeenkomsten van het COBES besproken worden.

Naar aanleiding van de nota die Katholiek Onderwijs Vlaanderen zal verspreiden rond levensbeschouwelijke symbolen op school ontspon zich binnen het COBES nog een boeiende gedachtewisseling. Eén van de COBES-leden vertelde dat zijn bestuur naar aanleiding van een vraag van een leerling over het al dan niet dragen van een hoofddoek, contact opnam met een spreker uit het netwerk islamexperten. Tijdens dat gesprek werd de vraag opgeworpen 'waarom het dragen van een hoofddoek voor de leerling in kwestie van belang was'. Die vraag/insteek kan misschien een thema zijn voor een volgende Open COBES-vergadering?

In het huidige (hernieuwde) debat werd inderdaad nooit de stem van de andere levensbeschouwingen binnengelaten. Is dat wel de correcte aanpak in het licht van de katholieke dialogeschool'?

Interreligieuze ontmoeting tussen leraren Rooms-katholieke godsdienst en Islam in Brussel in 2010.

Enkele reacties:

- Dit thema vraagt geen snelle beslissing, daarvoor is het te delicaat en te belangrijk. Zoals eerder werd aangegeven gaat het niet alleen over een hoofddoek toelaten of niet, maar om een veel dieper en fundamenteler iets. Dat we er verschillende levensbeschouwingen bij betrekken en het thema dieper doorgronden, is dan ook niet meer dan logisch.
- In sommige scholen leeft de verwachting dat Katholiek Onderwijs Vlaanderen in de finale nota een 'heldere lijn voor iedereen' zal presenteren, terwijl bij de start van de (hernieuwde) discussie werd aangegeven dat dit zeker niet de bedoeling was. Hoe we over de nota en de finale beslissing zullen communiceren, wordt dan ook van cruciaal belang. Het kan zeker ook niet de bedoeling zijn dat de nota alleen zal staan, zonder passend ondersteuningsaanbod. In dialoog gaan over levensbeschouwing en levensbeschouwelijke tekens vereist een aparte taal, scholen moeten van onze organisatie de nodige tools aangereikt krijgen om dit gesprek te organiseren. De voorzitter wees hierbij naar onze identiteitsbegeleiders, die net in het leven geroepen zijn om scholen hierin te ondersteunen.
- Sommige directeurs weigeren tot op heden om elk debat over levensbeschouwelijke kentekens te voeren. Het momentum dat nu gecreëerd wordt, kan aangegrepen worden om het debat (eindelijk) te openen.
- Maak als Katholiek Onderwijs Vlaanderen (nogmaals) duidelijk wat de katholieke dialoogschool juist inhoudt. Wat is het onderscheid tussen een katholieke school, GO!-school of gemeenteschool? Waarvoor staat onze 'K' (nog)?
- Het spreekt voor zich dat we als besturen een grote verantwoordelijkheid dragen inzake het begeleiden en ondersteunen van onze scholen ...
- Een lid stipte aan dat een school in de regio Diest momenteel al hoofddoeken toelaat. Misschien moeten we de directeur van die school uitnodigen om ons hun ontwapenende benadering toe te lichten? Dat is een goede suggestie. Een Open COBES-vergadering behoort ook tot de mogelijkheden.
- Elke school heeft haar eigen specifieke context, die we onderling niet mogen vergelijken. Vandaar ook dat het goed is dat de finale beslissing over het al dan niet toelaten van levensbeschouwelijke symbolen aan de school/het bestuur overgelaten zal worden.
- Laat ons niet uit het oog verliezen dat er binnen een lerarenkorps ook grote meningsverschillen kunnen bestaan over hoe er omgegaan moet worden met religieuze symbolen.
- Voor de meerderheid van onze scholen is de katholieke dialoogschool als concept en instrument niet urgent, hun focus ligt op andere uitdagingen zoals het lerarentekort, toegenomen maatschappelijke verwachtingen tegenover de school, gedragsproblematieken, ... In de enkele scholen waar de nood op dit moment wel bestaat om een standpunt te bepalen over omgaan met levensbeschouwelijke kentekens kan er vanuit het kader van de katholieke dialoogschool geëxperimenteerd worden. Al moet hierbij de kanttekening gemaakt worden dat in een gepolariseerde context het gesprek moeilijker aangegaan kan worden.
- Binnen een geloofsgemeenschap bestaan verschillende strekkingen. In een vrije school moet iedereen zijn overtuiging op zijn manier kunnen beleven, zonder dat medeleerlingen daarbij onder druk gezet worden.

Reacties op verslagen adviesraden

Creatie nieuw ambt beleidsondersteuner Basisonderwijs

Tijdens de laatste vergadering van de adviesraad Basisonderwijs werd gesuggereerd dat zeer binnenkort een functie 'adjunct-directeur' gecreëerd zou worden, maar daarover verscheen nog geen verdere info. Mocht dit ambt daadwerkelijk vanaf september 2023 ingesteld worden, dan is bijkomende info

meer dan nodig. Een vertegenwoordiger van de adviesraad Secundair onderwijs zei dat daar werd aangestipt dat de minister in deze zijn hand wat overspeeld heeft. Het staat helemaal nog niet vast of dit ambt al dan niet in het leven geroepen zal worden.

Deze casus illustreert dat de werking van de adviesraden voor verbetering vatbaar is. In adviesraad A wordt iets aangekaart dat van belang is voor adviesraad B, maar de informatiedoorstroming tussen beide volgt niet altijd. We moeten niet altijd naast elkaar werken en meer samenwerken.

Varia en rondvraag

Actualisering leerplan RKG BaO (Rooms-katholieke godsdienst Basisonderwijs)

De voorzitter deelde mee dat er (eindelijk) is gestart met de actualisering van het leerplan RKG BaO. Een actualisering drong zich op, gezien het leerplan dat nu in voege is meer dan 25 jaar oud is. Concreet komt er een update van ZILL (Zin in leren! Zin in leven!): ZILL 2.0: RKG zal meer verankerd worden binnen ZILL, maar zal nog altijd onderscheiden zijn van ZILL zelf.

COBES-vergadering 24 mei 2023

Onderwijsactualiteit met Lieven Boeve

Het belangrijkste agendapunt van deze vergadering was de toelichting van Lieven Boeve, directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, bij de onderwijsactualiteit. Ook vragen die COBES-leden vooraf bezorgden, kwamen aan bod.

Het **PIRLS-onderzoek** over de **leesvaardigheid** van de leerlingen in het Vlaams onderwijs was het eerste thema. De duidelijke achteruitgang tijdens de laatste 17 jaar is alarmerend en noopt ook het katholiek onderwijs tot bijkomende maatregelen. Samenwerking is broodnodig, zowel met de overheid, schoolbesturen en directies, lerarenopleidingen, uitgeverijen en ouders. Van de overheid verwachten we dat ze het lerarentekort aanpakt door de instroom te verbreden (onderwijsassistenten, bachelors en masters), via een goede begeleiding van startende leraren en een flexibeler loopbaan en schoolorganisatie. Katholiek Onderwijs Vlaanderen beschikt al sedert 2018 over een actieplan begrijpend lezen en sedert 2022 over een begeleidingsplan, waarbij er aandacht is voor taal in alle vakken en ingezet wordt op professionalisering van leraren.

Daarmee werd dit schooljaar al een derde van de lagere scholen bereikt. Er zal voorrang gegeven worden aan scholen met grotere ondersteuningsnoden en bij alle begeleidingsactiviteiten zal de pedagogische begeleiding zich op data baseren: een combinatie van leerlingresultaten en contextfactoren.

Een volgend actueel thema was het **initiatief van vier wiskundeleraars** die met een eigen leerplan voor de tweede en de derde graad uitpakten vanuit een grotere ambitie voor de sterke wiskunderichtingen. Wat zij voorstellen is volgens Lieven Boeve perfect mogelijk met de leerplannen van het katholiek onderwijs. Zij willen dat alle doelen door de leerlingen gehaald worden, maar op die manier willen zij eigenlijk de ruimte die het katholieke net gevraagd heeft in de eindtermen ongedaan maken.

Voorts had Lieven Boeve het nog over het recent goedgekeurde **decreet over de Vlaamse Toetsen** en het **omgaan met levensbeschouwelijke symbolen en kentekens**. Over dat laatste thema heeft Katholiek Onderwijs Vlaanderen zijn standpunt verduidelijkt: in een katholieke dialoogschool kunnen levensbeschouwelijke kentekens en symbolen *principeel* en op basis van contextuele gronden kan dat gemodelleerd worden. De afweging gebeurt lokaal op het niveau van de scholengemeenschap, het

bestuur of de school. De netwerkorganisatie biedt ondersteuning en begeleiding voor besturen en teams die het gesprek willen aangaan.

Enkele reacties:

- Scholen die vandaag ondersteuning vragen, zijn vaak scholen die al relatief sterk staan en een groot beleidsvoerend vermogen hebben. Hierdoor worden de sterke scholen nog sterker, terwijl er in scholen die zwakker staan niets verandert. Noopt dit niet tot een bijsturing van onze vraaggestuurde werking? De analyse klopt en geeft tegelijkertijd aan dat we de voorbije jaren bewust kozen voor een vraaggestuurde werking. De laatste tijd merken we echter dat de discrepantie tussen scholen met veel en weinig beleidsvoerend vermogen steeds groter wordt. Om die kloof niet groter te laten worden is het van belang dat we als Katholiek Onderwijs Vlaanderen stilstaan bij ons werkingsprincipe en het debat voeren rond het al dan niet loslaten van onze vraaggestuurde werking.
- We bereiken met ons professionaliseringsaanbod niet de scholen die het moeilijk hebben, de 'foute scholen' schrijven in. De directeur-generaal herhaalt dat het een principiële keuze was en is van de organisatie om vraaggestuurd te werken. Afstappen van dat principe en scholen actief aansporen om in bepaalde trajecten te stappen is een fundamentele koerswijziging die ook enkele belangrijke consequenties meebrengt. De regiocoördinator vult aan dat onze pedagogische begeleidingsdienst niet de insteek heeft om scholen op te leggen dat ze moeten intekenen op een (bepaald) aanbod. We gaan er immers vanuit dat bij een vraag van de school de motivatie veel groter is dan bij een verplichting. Dat klopt, vond de directeur-generaal, maar we dreigen als netwerkorganisatie tegelijkertijd op een kantelpunt terecht te komen. Wat doen we als het leren bedreigd is? Verplichten we 'onze scholen' om in te stappen in een bepaald traject of wachten we op de inspectie?
- Radicale, out of the box meningen (zie de 4 wiskundeleraars met een eigen leerplan) krijgen heel wat aandacht van de media, terwijl de 'realistische meningen' van het veld amper gehoord worden. In de berichtgeving wordt vaak 'fake news' over het beleid van onze netwerkorganisatie verspreid, aldus Boeve. Hoe reageren we op zo'n intellectueel oneerlijk debat? Uit het verleden blijkt alvast dat een defensieve strategie niet werkt, daarom willen we inzetten op proactieve en positieve berichtgeving. We zullen bijvoorbeeld naar aanleiding van het memorandum voor de volgende Vlaamse regering een aantal van onze maatregelen op die manier in de media brengen. Verdere polarisatie helpt immers niemand vooruit, niet het minst de leraar die zijn professionaliteit constant in twijfel getrokken ziet worden.
- De beeldvorming van en rond onze organisatie in de media is iets dat we zeker moeten blijven monitoren en waar we moeten blijven op inzetten. De directeur-generaal gaf aan dat het kwaliteitsargument uit het einde van de vorige legislatuur in deze legislatuur steeds verder op de voorgrond is gekomen. In het verleden is het katholiek onderwijs steeds kunnen terugvallen op een sterk kwaliteitslabel. De laatste jaren vertoont dat kwaliteitslabel echter barsten. Partijen en organisaties die niet zo hoog oplopen met het vrij (geïnspireerd) initiatief gebruiken dit argument

steeds vaker om onze organisatie in het vizier te nemen. We werken daarom een zeer uitgekiende communicatiestrategie uit, waarin we ons ook laten bijstaan door specialisten van de KU Leuven.

- We merken dat in bepaalde districten athenea meer leerlingen aantrekken, net omwille van hun specifieke omgang met religie/religieuze symbolen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen houdt dat in het oog, steeds met alle respect voor het pedagogisch project van onze scholen.

Lieven Boeve ging dan verder in op **maatregelen in het kader van het terugdringen van het lerarentekort en de herwaardering van het lerarenberoep**. Daarbij ligt de focus op zowel verruiming van de instroom als het doorbreken van de vlakke loopbaan. Het gaat dan concreet om de omzetting van uren-leraar in punten en de mogelijkheid om gastleraren in te schakelen. Nieuw is ook het voorstel van de *leraar-specialist*

waarvoor de minister 13,1 miljoen euro uittrekt voor het basisonderwijs en 17,5 miljoen euro voor het secundair onderwijs. In het basisonderwijs wordt het mogelijk een *adjunct-directeur* aan te stellen.

Nu het **decreet Leersteun** definitief is goedgekeurd is er binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen een *transversaal team leersteuncentra* opgericht en een *adviesraad leersteuncentra*. In die adviesraad zal er plaats zijn voor één vertegenwoordiger per leersteuncentrum en per specifiek leersteuncentrum (een bestuurder of directeur).

Tot slot gaf Boeve nog een woordje uitleg bij het programmadecreet en antwoordde hij nog op vragen van COBES-leden.

Enkele reacties:

- Kunnen de verschillende ‘potjes met middelen’ waarin de overheid voorziet niet samengelegd worden in een ‘fonds’ ten behoeve van het onderwijs? Lieven Boeve antwoordde dat hij de frustratie van het COBES deelde en de versplintering van middelen ook betreunde. Onze netwerkorganisatie blijft dit ook aanklaarten tegenover het kabinet en de politiek in het algemeen. De directeur-generaal maakt daarbij nog deze kanttekening: de specifieke politiek van de minister om voorstellen waarvoor onze netwerkorganisatie al lang ijvert op te nemen in een reeks andere voorstellen waar we ons niet of minder in kunnen vinden, beperkt onze marge om in te gaan tegen het kabinet. Boeve geeft hierbij het voorbeeld van de adjunct-directeur in het basisonderwijs, een functie waar we al lang voor ijveren en waarvoor we de kans om dat te realiseren niet verloren willen laten gaan. We kunnen vaak dan ook niet anders dan een protocol van akkoord ondertekenen, weliswaar met opmerkingen.
- Wordt er in de samenstelling van de adviesraad leersteuncentra een bepaalde verhouding directies – bestuurders verwacht? Antwoord: de adviesraad kan zelfregulerend zijn samenstelling bepalen en ook aanpassen. We zijn en blijven immers een ledenvereniging, wat inhoudt dat de leden de samenstelling verder bepalen.

- We botsen als Katholiek Onderwijs stillaan op de limieten van onze infrastructuur, het BOS-verhaal heeft dat pijnpunt nog verder versterkt. Onze gebouwen zijn in de grote meerderheid van de gevallen niet meer in de allerbeste staat en onze besturen botsen in toenemende mate op hun eigen financiële grenzen. Het is voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen alvast duidelijk dat er iets moet gebeuren, de gebouwenproblematiek zal het

- katholiek onderwijs immers op termijn 'nekken'. Lieven Boeve geeft aan dat het vragen van bijkomende overheidsmiddelen specifiek voor schoolinfrastructuur een afweging is die gemaakt moet worden in het kader van ons memorandum. In het verleden hebben we alvast als ledenvereniging aangegeven om meer middelen te ontkleuren, waardoor scholen een grotere vrijheid krijgen inzake hun organisatie. Een school kan er op die manier voor kiezen om bijvoorbeeld een aantal jaar minder uit te geven aan personeel en de vrijgekomen middelen op te sparen voor een infrastructuurproject. Eveneens opteerden we ervoor om de openstaande uren in het kader van het lerarentekort om te zetten in middelen ten behoeve van onze scholen. Jammer genoeg blijkt dat voorstel zeer gevoelig te liggen bij de vakbonden, waardoor we 250 miljoen euro hebben zien terugvloeien naar de overheid in plaats van geïnvesteerd te zien worden in ons onderwijs.
- Zowel op organisatorisch als financieel vlak is de huidige werking van ons basisonderwijs niet optimaal te noemen. Moeten we daarom niet eens kritisch durven kijken naar 'wat een basisschool en vestigingsplaats is'? De directeur-generaal gaf aan dat die analyse klopt en dat de Guimardstraat die denkoefening ook wil maken.
- Als gevolg van de BOS-operatie ontstond er een grotere nood aan 'specialisten', personeelsleden met een specifieke bekwaamheid, bijvoorbeeld financieel en logistiek directeurs. Het vinden van een geschikte kandidaat is één, dat ze ook nog over een pedagogisch diploma dienen te beschikken maakt de zoektocht nodeloos complex. Dat soort profielen zou eigenlijk vrijgesteld moeten worden van het pedagogisch diploma, gezien dat in een dergelijke functie niet noodzakelijk is. Die terechte opmerking werd al opgenomen in het memorandum.
- De samenleving heeft een foutief beeld van onderwijs: men denkt al te vaak dat een school bestaat uit leerlingen, leerkrachten, directie en administratief medewerkers. De bedrijfskant van een school wordt al te vaak vergeten. Wanneer scholen beslissen om leraren en medewerkers vrij te stellen voor secundaire processen krijgen ze vaak kritiek, terwijl die vrijstellingen essentieel zijn om de school te doen draaien. Een 'enveloppe secundaire processen' zou een mooie kans zijn om dat zichtbaar te maken aan de samenleving en tevens een uiting van waardering zijn voor de personen die vandaag verantwoordelijk zijn voor die secundaire processen.
- We vangen signalen op dat de inschrijvingen voor Vlaamse ouders in Nederlandstalige Brusselse scholen heel problematisch verlopen: de plaatsen zijn beperkt, veel ouders worden geconfronteerd met het feit dat er nergens plaats blijkt te zijn. Het lijkt er bovendien op dat het aantal plaatsen in het Franstalig onderwijs groter is dan in het Nederlandstalig onderwijs ... De Brussexpert zal die problematiek in kaart proberen te brengen.

Nieuws uit de Raad van Bestuur Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Een bestuurslid gaf toelichting bij de agenda van de voorbije en toekomstige vergaderingen van de Raad van Bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

De COBES-leden kregen wat achtergrondinformatie bij de efficiëntieoefening die Katholiek Onderwijs Vlaanderen wil uitvoeren in het kader van noodzakelijke besparingen. Er kwamen wat reacties op de snelheid waarop dit allemaal beslist moet worden. De communicatie inzake de verhoging van het lidgeld zal op een zeer omzichtige manier moeten gebeuren. De financiële ruimte van onze scholen is vandaag immers al zeer beperkt.

De voorzitter dankte de vergadering voor de open en constructieve manier waarop er binnen het COBES over moeilijke thema's gesproken kan worden.

COBES-vergadering 21 juni 2023

Efficiëntieoefening Katholiek Onderwijs Vlaanderen en besparingen

De efficiëntieoefening die Katholiek Onderwijs Vlaanderen wil uitvoeren in het kader van een noodzakelijke besparingsoperatie was een uitvoerige bespreking waard. De leden van het COBES kregen de gelegenheid om te reageren op het verslag dat één van COBES-vertegenwoordigers in de raad van bestuur van Katholiek Onderwijs Vlaanderen over de discussie gaf. De besparingskwestie kwam ook aan bod in jaarvergaderingen die vier van de vijf Comités Besturen in juni georganiseerd hadden. Het blijft gevoelige materie, waarover de raad van bestuur in zijn volgende bestuursvergaderingen nog verder van gedachten zal moeten wisselen, bij voorkeur op basis van concrete data en van een geactualiseerde versie van het eerder gevoerde kerntakendebat.

Masterplan buitengewoon onderwijs: tussentijdse initiatieven

Op 9 juni 2023 kwamen enkele bestuurders van scholen met buitengewoon onderwijs in de regio Vilvoorde, Brussel en Mechelen bijeen om verder na te denken over het masterplan buitengewoon onderwijs dat Tom Vermeulen op een vorige COBES-vergadering had uiteengezet. Hij was opnieuw uitgenodigd om het een en ander te concretiseren. De deelnemers aan het overleg spraken de wens uit om op korte termijn actie te ondernemen en een bijkomend aanbod types 2, 3, 4 en 9 te organiseren, rekening houdend met enkele voorwaarden en procedures voor dit soort nieuwe programmaties.

In het betoog van Tom kwam vaak het principe van inclusie en het clusteren van aanbod gewoon en buitengewoon onderwijs aan bod. Die piste biedt immers op korte termijn de meeste mogelijkheden om extra aanbod te creëren. Bovendien is het ook strategisch een goede keuze gezien leerlingen in sommige specifieke gevallen gecombineerd in gewoon en buitengewoon onderwijs les mogen volgen.

Suggesties voor Memorandum nieuwe Vlaamse regering

De COBES-leden kregen de kans om nog wat aanvullingen te bezorgen op het ontwerp van Memorandum dat al in verschillende adviesraden van Katholiek Onderwijs Vlaanderen besproken was. Iedereen was het erover eens dat het memorandum het best zo beknopt mogelijk geformuleerd werd. Er waren nog enkele aanvullingen:

- Graag aan de hand van voorbeelden de voorstellen verder concretiseren.

- Onze eerdere opmerking met betrekking tot de onnodige vereiste bij sommige functies om in het bezit te zijn van een pedagogisch diploma werd nog niet opgenomen.
- Er werd afgesproken dat de internaten voor hun infrastructuur dezelfde subsidies zou krijgen als het basisonderwijs, maar dat blijkt niet uit het document. Er zou explicieter opgenomen moeten worden dat internaten dezelfde subsidie krijgen als het basisonderwijs als ze minstens één intern hebben uit het basisonderwijs.
- Moeten we niet zelf onderzoek doen naar de dalende onderwijskwaliteit, eerder dan dit te vragen aan de overheid? Is het strategisch de beste keuze om dit in handen te geven van een overheid die al wantrouwig staat tegenover ons?

Het Comité Besturen Mechelen-Brussel op een brug aan de Lamotsite na afloop van de laatste vergadering van het schooljaar (foto genomen door toevallige voorbijganger).

Reacties op verslagen adviesraden

Voor- en naschoolse opvang

Scholen ervaren vandaag al problemen met betrekking tot de organisatie van de opvang: ze proberen dat naar best vermogen te organiseren, ook al is wat ze kunnen aanbieden niet altijd even kwalitatief. Desondanks dragen de scholen wel de juridische verantwoordelijkheid.

Onder andere de onderwijsverstrekkers en welzijnsverenigingen hebben een open brief opgesteld naar minister-president Jan Jambon om aan te kaarten dat het geplande decreet voor de buitenschoolse opvang en activiteiten niet in voldoende middelen voorziet.

Het nieuwe decreet zou ingaan in 2026, het is dus aan ons om dit dossier op te volgen en tijdig in gesprek te gaan met de verschillende betrokken partners, waaronder de gemeenten.

Transversale adviesraden

Hoewel vanuit de adviesraad BuO specifiek de vraag werd gesteld om transversale adviesraden te organiseren, stellen we vast dat in de praktijk geen stappen in die richting werden gezet.

Adviesraad leersteuncentra

De schoolbesturen hebben de vraag gekregen om een bestuurder of een directeur uit het leersteuncentrum af te vaardigen. De integratie van de taskforce leersteuncentra in de adviesraad moet nog verder bekeken worden.

Varia en rondvraag

De leraar-specialist

Verschillende scholengemeenschappen spraken al met hun bestuurders af om voorlopig geen leraar-specialisten aan te stellen, gezien de vele onduidelijkheden rond deze maatregel. Misschien moeten we dit topic begin volgend schooljaar eens agenderen, zodat we de discussie ten gronde kunnen voeren?

De verplichte openstelling van scholen zal niet beperkt blijven tot turnzalen, zoals hier in Campus Kompas te Schaarbeek.

Open school

Verschillende besturen zijn bezorgd over de verplichte openstelling van schoolinfrastructuur voor de samenleving. Schoolgebouwen werden tot op heden steeds vrijgesteld van onroerende voorheffing, als ze hun gebouwen verhuren betekent dat het einde van die vrijstelling en dus een grote meerkost. Weigeren om je schoolgebouwen open te stellen zou dan weer leiden tot een verlies van subsidies. Ook dit dossier moet volgend schooljaar verder opgevolgd worden.

Vacatures Vicariaat

Helena Vanden Bergh (identiteitsbegeleider) en Hedwig Berghmans (inspecteur-begeleider RKG BaO) gaan met vervroegd pensioen. Voor hen zoeken we momenteel een vervanger. De opvolger voor Guido François zou binnenkort bekendgemaakt worden.

Memorandum Erkende instanties en verenigingen

Het memorandum van de Erkende instanties en verenigingen werd recent goedgekeurd en uitgestuurd naar verschillende politieke partijen, waarvan sommige al een uitnodiging tot gesprek stuurden. Dat de Erkende instanties en verenigingen onlangs hun jaarverslag kwamen toelichten in het Vlaams-parlement heeft indruk gemaakt op de politiek, evenals de eensgezindheid tijdens hun presentatie. De kernvraag in de gesprekken met de politiek is de organiseerbaarheid van het vak: hoe kunnen we onszelf beter organiseren rekening houdend met het lerarentekort? De Erkende instanties en verenigingen willen immers faciliteren en niet belemmeren.

Afscheid Guido François

COBES nam afscheid van Guido François, die de afgelopen 12 jaar ten dienste stond van het vicariaat en al wie er een beroep op deed. De voorzitter dankte Guido voor zijn inzet en het werk de afgelopen jaren. Tijdens een dankentje na de vergadering sprak het oudste COBES-lid, Walter Hendrickx, nog een mooi dankwoord uit en bedacht hij Guido met een geschenk. Die dankte iedereen voor de fijne blijk van waardering en zei dat hij voor zijn inzet motivatie putte uit wat zovele vrijwilligers dag in dag uit doen voor de katholieke scholen.

Foto links: Walter Hendrickx hield een korte toespraak tijdens het dankentje van het COBES Mechelen-Brussel (foto onder), waarmee tevens het afscheid gevierd werd van Guido François.

PREVENTIE ZONDER STRESS

Succesvolle studiedag rond stress, burn-out en hartcoherentie 28 maart 2023

De stuurgroep Preventieadviseurs Mechelen-Brussel organiseerde op 28 maart 2023 een studievoormiddag met als thema's 'Stress, burn-out en hartcoherentie'. We mochten 34 deelnemers verwelkomen in de Suenenszaal van het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen. Na de inleiding door stuurgroepvoorzitter Chris Vandenbempt nam **Stefaan De Jonghe** het eerste deel over stress en burn-out op zich.

Studiedag rond stress, burn-out en hartcoherentie op 28 maart 2023. Chris Vandenbempt heette iedereen welkom.

Stress en burn-out

Stress kennen we allemaal en we hebben van nature uit reflexen om daarmee om te gaan: verstarren, vluchten of vechten. Maar soms kun je als mens de situatie niet aan, zeker als de situatie die tot stress leidt te lang duurt. Dan raakt onze elastiek uitgerekt en kan die zijn normale vorm niet meer aannemen. We kunnen allemaal enkele lichamelijke, emotionele en verstandelijke klachten opnoemen die tekenen of signalen zijn van stress, alsook de veranderingen in ons gedrag. Er zijn zeker manieren om stress te voorkomen of te beheersen, zoals haalbare doelen stellen, uitlokkende factoren opsporen, met een andere bril de situatie leren bekijken, voor voldoende ontspanning en lichaamsbeweging zorgen, een goede organisatie en planning uitwerken, emoties tonen, steun zoeken bij anderen, neen leren zeggen en het adagium 'een gezonde geest in een gezond lichaam' koesteren.

Te veel stress zonder er iets aan te doen kan leiden tot burn-out. Kristel Vanorbeek, co-voorzitter van de stuurgroep, legde getuigenis af van hoe zij een tijdje geleden een burn-out kreeg en hoe ze daarmee omging. Gedreven als ze was probeerde ze haar job als preventieadviseur steeds zo goed mogelijk te

doen, zelfs al kwamen er jaarlijks scholen - en dus opdrachten - bij in het schaalvergroete bestuur waar ze voor werkt. Iedereen zei dat ze dat wel aankon en zelf was ze daar ook wel van overtuigd, want ze deed haar job graag. Tot het allemaal te veel werd en haar lichaam neen zei. Ze vertelde over de lange weg die ze zowel op fysiek als op mentaal vlak had afgelegd om geleidelijk te genezen van haar burn-out. Ze kon gelukkig terecht bij een goede psycholoog die er haar van overtuigde dat ze geen energie moest steken in wat ze toch niet kon veranderen. De nasleep van zo'n burn-out is dat je nog vaak snel vermoeid bent. Het advies dat Kristel meegaf was: "zorg voor je collega's, spreek ze aan als je iets ziet. Ga naar een psycholoog vóór je instort." Het verschil tussen een burn-out en een depressie is dat je in het eerste geval voorlopig niets meer te maken wilt hebben met je job, maar wel kunt heropleven door andere dingen te doen die je graag doet en die je energie schenken. Bij depressie heb je voor niets meer interesse.

Scholen zouden er meer aandacht voor moeten hebben als medewerkers signalen geven dat het wat te veel wordt. Ze zouden sneller hulp en ondersteuning moeten bieden. Preventieadviseur is een functie die voldoende uren vereist, maar niet alle scholen willen daarvoor uren investeren. Franky Wauters, die namens Katholiek Onderwijs Vlaanderen de vergaderingen over de functie van preventieadviseur op het kabinet van de minister van Onderwijs volgt, was hoopvol dat er op termijn iets ten goede zou veranderen wat de middelen voor preventieadviseurs betreft.

Foto boven: Stefaan De Jonghe.

Foto rechts: Kristel Vanorbeek.

Hartcoherentie

Na een korte pauze volgde het gedeelte over hartcoherentie. **Louis Van Nieuland**, hartcoherentie- en burn-outcoach, herhaalde dat stress nodig is om veerkracht op te bouwen. Hij definieerde stress als "de lichamelijke en psychische spanning die ontstaat als het verschil tussen moeten en kunnen langdurig groot is". Hij zag steeds meer jonge leraren met een burn-out. Stressfactoren in het onderwijs zijn vaak de digitalisering, de administratieve last, vergaderingen, meer taken dan middelen, de toenevende schoolmoeheid bij de leerlingen, de verwachtingen van ouders, rugklachten door lang rechtstaan ... Hoe kun je in die context meer veerkracht ontwikkelen? Het antwoord ligt in je hart. Het hart

geeft veel meer signalen aan het brein dan het brein naar het hart. Als je inademt zal je hartslag versnellen en als je uitademt vertragen. Het elektromagnetisch veld van het hart is enorm krachtig en het is daarmee dat we communiceren. Vervolgens legde Van Nieuland uit dat er drie breinen zijn: het reflex-, het emotioneel en het verstandbrein. En dan is er nog ons centrale zenuwstelsel, dat een gaspedaal heeft (actie) en een rempedaal (recuperatie). Het lichaam zoekt naar balans, een evenwicht tussen stress en recuperatie. Het emotionele brein raakt vaak overbelast en stress blokkeert het denkproces. De mens is gebouwd om acute stress aan te kunnen, geen langdurige.

Om aan te tonen hoe je in een burn-out geraakt gebruikte de spreker beelden van een dijk, die vitaliteit en veerkracht symboliseert. Die dijk moet versterkt worden tegen de stressdruk van het water. Het zand dat voor de ver-

sterking van de dijk en de balans moet zorgen is het herstelvermogen.

Bij onvoldoende herstelvermogen of hersteltekort (lichamelijke vermoeidheid, minder efficiënt werken) stapelen de negatieve effecten zich op en dreigt er een 'onbalans' te ontstaan die de dijk in gevaar brengt. Je lichaam past zich aan de stress aan maar vertoont tal van klachten. Je begint activiteiten (zoals ontspanning) uit te stellen, wordt steeds meer prikkelbaar, geraakt uitgeput, draait op routine ... Als de dijk uiteindelijk doorbreekt heb je mogelijk een burn-out. Daar bestaat geen algemene definitie van. Mogelijke verschijnselen zijn depersonalisatie, dehumanisering, geen energie meer, cynisme. Hoe kun je terugkeren naar de veilige modus? Hartcoherentie kan daarbij helpen. De doelstelling van hartcoherentie is de balans creëren tussen de rem- en de gaspedaal. Het gaat om rustig in- en uitademen. Daarbij zorgt het hart ervoor dat de drie breinen tot rust komen. Het hart is de dirigent van het orkest en zorgt voor harmonie. Het hart regelt het zo dat bepaalde hormonen (oxytocine, dopamine) worden geproduceerd. Het signaal van het hart bereikt het angstcentrum. Telkens als je bepaalde ademhalings-oefeningen uitvoert komen er hormonen vrij en heeft dat een invloed op de drie breincentra. Die gaan dan optimaal met elkaar communiceren. Als je dat consequent gaat trainen, creëer je daar een vaardigheid in. De effecten van hartcoherentie, zoals die oefeningen genoemd worden, zijn: stressreductie, verhoging van je veerkracht en van je innerlijke rust en welbehagen, verbetering van je concentratie, emotionele beheersing en pijnreductie.

Met Kristel als vrijwilliger demonstreerde Van Nieuland de oefeningen van in- en uitademen en hij kon meteen de effecten aantonen op het scherm: de toppen en dalen geraakten steeds beter uitgevlakt naargelang Kristel rustiger werd door zich op haar ademhaling te concentreren. Zelf kregen we als deelnemers de golfjesoefening: gedurende enkele minuten met een bolpen een tekening maken van onze

ademhaling: streep naar boven bij inademen en naar beneden bij het uitademen. Het komt erop aan gedurende enkele weken drie keer per dag een bepaald schema van ademen te volgen, met een vastgelegde duur voor het in- en uitademen. Bij kinderen is al bewezen dat ze rustig worden bij ritmisch ademen. Ze kunnen het best zo vroeg mogelijk leren om met stress om te gaan. De kracht van hartcoherentie is dat het eenvoudig is in de toepassing, weinig oefentijd vraagt, in real time meetbaar is en meetbare effecten heeft. Je hebt ook zelf het heft in handen.

Louis Van Nieuland demonstreerde met Kristel als vrijwilliger hoe de ademhalingsoefeningen werken.

Ter afsluiting van de interessante uiteenzetting beantwoordde de spreker nog enkele vragen: de methode kan helpen bij mensen met hyperventilatie. Ze is verwant met meditatie, waarbij men zich ook focust op iets. Louis Van Nieuland verwees naar enkele publicaties voor wie meer wou weten over hartcoherentie, onder andere zijn boek 'Blijven ademen' en 'SOS mijn kind heeft stress'. De organisatie Nerva biedt rond hartcoherentie een E-Learningprogramma aan. Zie www.nerva.coach.

Uit de evaluatie die 30 van de 34 deelnemers achteraf hebben ingevuld bleek dat de vorming haar doel zeker had bereikt en tot algemene tevredenheid stemde. Ze bleek bruikbaar in de praktijk en leerrijk. Ze bood nieuwe inzichten. De lesgevers hadden zich heel goed van hun taak gekweten. Een kleine meerderheid vond dat ze nood had aan een vervolg op deze vorming. Opdracht geslaagd zou ik zeggen!

Vergaderingen stuurgroep Preventieadviseurs

Op 18 april 2023 kwam de stuurgroep Preventieadviseurs opnieuw samen, ditmaal niet in Mechelen, maar in het Heilig-Hart & College te Halle. Daar was Jonas Dreesen, lid van de stuurgroep en preventieadviseur in dienst van KORHA (Katholiek Onderwijs Regio Halle-Annuntiaten), onze gastheer in een recent gebouw, waar de kleuter- en lagere school en ook enkele klassen van het secundair onderwijs ondergebracht zijn. Naast

een ruime polyvalente zaal in de nok van het gebouw waar we vergaderden was er ook een auditorium voor 380 personen.

Tijdens de vergadering evalueerden we de studievoormiddag over Stress, burn-out en hartcoherentie (zie hierboven), legden we de vergaderkalender voor volgend schooljaar vast en bogen we ons over thema's die in aanmerking zouden komen voor volgende terugkomdagen of vormingssessies. Na een brainstorming kwamen we tot de volgende voorstellen:

- Op **21 november 2023 van 13.30 tot 15.30 uur** willen we een digitale vorming organiseren over **de nieuwe brandnorm voor schoolgebouwen**, met Krista Dekoning als lesgeefster.
- **Op 14 of 19 maart 2024** plannen we een hele dag vorming in het Heilig-Hart & College Halle. Er waren al wat ideeën voor de invulling, maar de thema's zouden in een volgende vergadering bepaald worden na raadpleging van mogelijke sprekers.

Een groot groen speelveld met wadi's in Heilig-Hart & College Halle

Na de vergadering kregen we een rondleiding door Jonas en de plaatselijke preventieadviseur Ingrid De Smet. Een groot groen speelveld met wadi's trok onze aandacht, alsook de ruime en kleurrijke klassen en de kleuterturnzaal.

Op 6 juni 2023 kwam de stuurgroep voor het laatst dit schooljaar bijeen in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen. Een paar nieuwe leden stelden zich voor.

De stuurgroepleden dachten samen nog wat na over het voorstel van terugkomdag op **dinsdag 21 november 2023** en gingen ermee akkoord om op die dag **van 13.30 tot 15.30 uur** een digitale vormingssessie te organiseren over het thema '**de nieuwe brandnorm in schoolgebouwen**'. De vorming zal gratis aangeboden worden en heeft als doelgroep preventieadviseurs en verantwoordelijken voor schoolgebouwen.

De stuurgroep Preventieadviseurs tijdens de vergadering van 6 juni 2023 in de Merodezaal van het DPC Mechelen.

Voor de daarop volgende terugkomdag, gepland op 14 of 19 maart 2024, zochten de leden naar een thema dat te combineren viel met een 'zandbakoefening', dat is het naspelen van een crisissituatie in een school. De ideeën die daarrond gedeeld werden zullen verder uitgewerkt worden op de volgende vergadering van de stuurgroep, gepland op dinsdag 10 oktober 2023 om 13.30 uur in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen.

We vernamen dat het digitaal interventieplan bij brand intussen al in meerdere brandweerzones aan het proefdraaien is, onder andere in Oost-Brabant, zodat het over een jaar nuttig kan zijn nog eens zo'n digitale infosessie daarover te organiseren.

Enkele stuurgroepleden namen deel aan het *Congres Warm Water VI*, dat op 20 april in Leuven georganiseerd werd voor 76 deelnemers. De formule van Worldcafé sloeg goed aan bij preventieadviseurs van niveau 1 en 2, minder bij die van niveau 3, die over minder kennis beschikken en liever met praktisch bruikbaar materiaal naar huis gaan. Misschien moet er voor een volgende editie een opsplitsing per niveau gemaakt worden, met aangepaste keuzes.

Na de varia las Kristel Vanorbeek namens de stuurgroep een dankwoord voor aan het adres van Guido François, voor wie het de laatste vergadering was alvorens hij (vanaf 1 september 2023) met pensioen gaat. Guido dankte de stuurgroep voor het geschenk (een waardebon voor een escaperoom) en de fijne blijken van waardering. Hij heeft zijn ondersteuningsopdracht voor de stuurgroep altijd met veel plezier vervuld en heeft er veel van geleerd.

Na de vergadering bood het Vicariaat de leden van de stuurgroep nog taart en koffie aan als dank voor hun inzet tijdens het bijna voorbijge schooljaar.

VIERINGEN, CONFERENTIES, STUDIEDAGEN ...

EGIED VAN BROECKHOVENSCHOOL AL IN DE PRIJZEN VÓÓR OFFICIËLE START

Zelden werd een project vóór het gerealiseerd werd zo bejubeld als de nieuwe Egied Van Broeckhovenschool, die vanaf 1 september 2023 de deuren opent in de Pierre Van Humbeeckstraat in Sint-Jans-Molenbeek, in de buurt van het Weststation. De initiatiefnemer, het bestuur van Ignatius Scholen in Beweging, kreeg er zelfs al een prijs voor. Die eer kwam toe aan algemeen directeur Eddy Van de Velde, aan wie op 31 maart 2023 de Albert De Cuyperpenning toegekend werd door het Vlaams Komitee voor Brussel (VKB).

Eddy Van de Velde (links) met Bernard Daelemans

Heel wat leden van het VKB, vertegenwoordigers van de jezuïetencolleges en andere sympathisanten en genodigden woonden de zitting bij in het gemeenschapscentrum De Markten in het centrum van Brussel. **Bernard Daelemans**, voorzitter van het VKB, opende de plechtigheid met te verwijzen naar de betekenis van de erepenning Albert De Cuyper. Die wil mensen in de bloemetjes zetten die bijdragen tot de Vlaamse culturele dynamiek in Brussel. In het verleden vielen vaak mensen uit het Nederlandstalig onderwijs in de prijzen. Daar is het succes van dat onderwijs niet vreemd aan. Het kampt met grote uitdagingen, zoals het prangend lerarentekort. De leraren en directeurs die ondanks alle problemen elke dag hun beste beentje voorzetten om kwaliteitsvol onderwijs te brengen verdienen daarvoor alle lof, zo klonk het. In die context was het vooral het project van de Egied Van Broeckhovenschool dat

de verbeelding van de jury prikkelde: een religieuze orde zoals die van de jezuïeten die in de meest verguisde gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Sint-Jans-Molenbeek, het aandurft om een nieuwe school te bouwen die niet alleen aso, maar ook tso en bso zou aanbieden en zich bovendien zou richten naar de kinderen en jongeren van de onmiddellijke omgeving. Eddy Van de Velde is één van de grote trekkers van het project. Hij was voordien leraar en directeur van het Sint-Jan Berchmanscollege in Brussel, tot hij vanaf het schooljaar 2019-2020 algemeen directeur werd van een schaalvergroott bestuur, de vzw Ignatius Scholen in Beweging, met scholen in Brussel en de Noordrand.

Oud-leerling **Frank Judo** loofde Eddy Van de Velde omdat hij dingen gedaan krijgt en geen tafelspringer is. Hij belichaamt de 'cura personalis', de zorg voor elke leerling, en is niet bang om buiten zijn comfortzone te treden.

Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, sprak zijn waardering uit voor het feit dat de Albert De Cuyperpenning na een onderbreking vanaf 2019 opnieuw uitgereikt werd aan iemand uit het onderwijs. Hij apprecieerde het feit dat op termijn 860 leerlingen in de vernieuwde infrastructuur van de vroegere brouwerij Vandenheuvel hun talenten zouden kunnen ont-

plooien in een domeinschool waar STEM, maatschappij en zorg als studiedomeinen worden aangeboden. De minister vond ook de naam van de nieuwe school toepasselijk. Egied Van Broeckhoven (1933-1967) was een jezuïet en priester-arbeider in de wijk Kuregem, wat atypisch was voor een jezuïet. Zijn doel was het leven van die lokale mensen te delen. De migrantenwereld was voor hem een ontdekking. Op amper 34-jarige leeftijd kwam hij om het leven door een arbeidsongeval in een fabriek. Die geest van dienstbaarheid en sociaal engagement spreekt ook uit het motto van Ignatius van Loyola dat de school meekrijgt: 'En todo amar y servir' (in alles liefhebben en dienen). De Van Broeckhovenschool wil er zijn voor de jongeren uit de buurt en wil de schotten tussen aso, tso en bso afbreken. Zo kan ze werken aan de intellectuele en emotionele ontwikkeling. Het is essentieel dat jongeren gemotiveerd zijn, vond Dalle, zodat ze kunnen excelleren terwijl ze zichzelf durven zijn. Hij uitte de vurige wens dat het een open school zou zijn voor ouders, broers en zussen, buurtbewoners, een bolwerk van onderwijs, kansen, jeugd- en welzijnswerk.

Het Vlaams Komitee voor Brussel met de sprekers en de gelauwerde voor een groepsfoto.

Vervolgens reikte **Bernard Daelemans** aan **Eddy Van de Velde** de erepenning Albert De Cuyper uit. De gelauwerde zei in zijn dankwoord dat hij de prijs graag wil aanvaarden uit naam van alle medewerkers. Het project kan immers rekenen op heel wat doeners en denkers. Het onderwijs staat onder grote druk, scholen en leraren moeten uitmunten in flexibiliteit. In Brussel onderwijs organiseren is nog een grotere uitdaging. De opening van de nieuwe school is een huzarenstukje, maar het geloof in het eigen kunnen en in het project is groot. Die gemeenschappelijke wil zorgt voor een dynamiek, hoop en verbinding. Van de Velde schetste nog eens kort hoe het idee voor de school en de locatie tot stand is gekomen. De site in Sint-Jans-Molenbeek is kleurrijk, met veel uitdagingen, maar ook opportuniteiten. Jonge volwassenen kunnen nieuwe en verrassende dingen in beweging zetten. "We kijken ernaar uit de dialoog ten volle aan te gaan, met ons pedagogisch project in de hand", zo stelde de gevierde. De school wordt een oefenplaats voor een verdraagzame samenleving. Ongeacht religie en context moeten we leren samen leren en leven. Die ervaring wordt verruimd door na schooltijd de infrastructuur ter beschikking te stellen van verenigingen. De school wil haar leerlingen een traject aanbieden dat het

best bij hun talenten en interesse past. Ze wil vroegtijdige uitstroom vermijden en de leerlingen voorbereiden op de arbeidsmarkt. Daarbij blijft een goede kennis van het Nederlands belangrijk, op dat vlak blijft de lat hoog liggen. Het is de bedoeling van meerstaligheid een troef te maken.

Na afloop konden de aanwezigen nog lange tijd napraten bij een receptie. Wij mochten ook kennismaken met Corine Versteyleen, de nieuwe, enthousiaste directeur, die al van september 2022 is aangeworven om de start van de school op 1 september 2023 voor te bereiden.

Van links naar rechts: pater Marc Desmet (sj), Eddy Van de Velde en zijn echtgenote na de prijsuitreiking.

VICARIALE DIENSTEN TE GAST IN GENT

Vorig jaar werd de traditie in het leven geroepen om jaarlijks de medewerkers van de vicariale diensten in één van de vijf bisdommen bij elkaar te brengen voor ontmoeting, uitwisseling en een cultureel-ontspannend programma. Na Brugge in 2022 was het op 2 mei 2023 de beurt aan het bisdom Gent om voor een vijftigtal vicariaatsmedewerkers zo'n 'dag van de vicariale diensten' te organiseren.

Dag van de vicariale diensten in Gent: bezinning in de stille ruimte onder het dak van het Sint-Baafshuis.

We kwamen samen in het Sint-Baafshuis, waar binnenkort ook het Vicariaat Onderwijs zijn intrek zal nemen. Na een koffie-onthaal waarbij bisschoppelijke gedelegeerde Lieve Van den Daele en bisschop Lode Van Hecke ons welkom heetten, begaven we ons naar de stemmige stille ruimte in de nok van het Sint-Baafshuis voor een kort bezinningsmoment. Daarna werden we in groepjes gesplitst waarbij medewerkers die met dezelfde of gelijkaardige taken belast waren met elkaar ervaringen en werkwijzen konden uitwisselen. Een leerrijke oefening.

Foto boven: de collega's ankerfiguren besturenwerking van de andere bisdommen: van links naar rechts: Helga Melis (Antwerpen), Marc Keppens (Gent), Ward Goudenhoofd (Brugge) en Pierre Colla (Hasselt).
Foto onder: de groep die het Lam Gods in 3D ging bekijken, met op de achtergrond het Sint-Baafshuis.

Terwijl aan de aanpalende Sint-Baafskathedraal alles in gereedheid werd gebracht om de bovenste panelen van het Lam Gods onder politie-escorte te verhuizen naar het Museum voor Schone Kunsten, begaf het hele gezelschap zich naar het naburige restaurant De Abt voor een lekker middagmaal. Van daaruit konden we getuige zijn van hoe de houten kisten met panelen van het Lam Gods voorzichtig in een vrachtwagen werden geladen.

Na de maaltijd deelden we ons op in drie verschillende groepen volgens wat we als namiddagactiviteit gekozen hadden: bezoek aan de schatten van het bisschopshuis, rondleiding in het historisch centrum van Gent of 3D-kennismaking met het ontstaan van het kunstwerk van de gebroeders van Eyck, het Lam Gods. Wij hadden voor het laatste gekozen en werden via de tuin van het bisschopshuis in de mooie crypte van de Sint-Baafskathedraal geleid. Daar kregen we een 3D-uitrusting op ons hoofd, waarmee we een virtueel bezoek konden brengen aan onder andere het atelier van de schilders Van Eyck en meer inzicht kregen in het ontstaan van hun meesterwerk. Het veelluik zelf kregen we helaas niet te zien omdat de kathedraal omwille van de veiligheidsmaatregelen rond de verhuizing van de panelen gesloten bleef. De rondleiding met een 3D-bril had wel meer dan ooit onze nieuwsgierigheid geprikkeld om over enkele jaren nog eens terug te keren om het Lam Gods in al zijn pracht te bewonderen.

Groepsfoto aan de ingang van de Sint-Baafskathedraal.

Na de namiddagactiviteiten konden we voor een verfrissing terecht in het Sint-Baafshuis, waar we vernamen dat de andere activiteiten tot ieders tevredenheid waren verlopen. Volgens de planning zouden we normaal gezien vergast worden op een optreden van een Gentse cabaretier. Dat optreden viel echter in het water omdat de man ter elfder ure verhinderd was omwille van een onverwachte ziekenhuisopname van zijn moeder. De beloofde zangstonde in het Gentse dialect kon niet doorgaan, maar een liedje ter ere van de jarige Dis Van Berckelaer kon toch niet ontbreken.

De dag werd afgerond met een fotosessie aan de Sint-Baafskathedraal. Daar lieten we het klokje rinkelen dat we op suggestie van de organisatoren meegebracht hadden als huldebetoon aan Klokke Roeland.

OPENING CAMPUS KOMPAS 12 MEI 2023

Met extra middelen van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) werden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest al verschillende capaciteitsdossiers voor scholen gerealiseerd. Dat was ook het geval voor de scholencampus Kompas in de Gallaitstraat 58-60 te Schaarbeek. De campus was al in gebruik sedert september 2022, maar werd pas op 12 mei 2023 plechtig ingehuldigd.

De campus biedt plaats aan verschillende scholen van het grote schoolbestuur Sint-Goedele Brussel: een kleuterschool, een vierjarige lagere school, een tienerschool (3de graad lager en 1ste graad secundair) en een bovenbouw in het secundair onderwijs, de 'high school' genoemd. Voorts vonden ook enkele jeugdinstellingen er onderdak, zoals Jeugdhuis Ratatouille (deelwerking van jongerenorganisatie D'Broej -Centrum West) en de Chiro van Schaarbeek. Het gemeenschapscentrum De Kriekelaar, dat er net naast huist, maakt eveneens gebruik van de ruimtes van de campus, die zich uitstrekt tussen de Gallaitstraat en de Vanderlindenstraat. En dan is er nog TransfoCollect, een vereniging "die Brusselse jonge mensen vanaf 16 jaar vanuit verschillende subculturen met verschillende levensstijlen samenbrengt die minder gemakkelijk in aanraking komen met kunst, kunstonderwijs of hoger onderwijs in het algemeen, maar die zich artistiek willen ontwikkelen."

Door die combinatie van gebruikers is de campus een (school)voorbeeld van Brede school. Dat aspect werd ook benadrukt door de verschillende sprekers. Minister **Sven Gatz**, in Brussel mee bevoegd voor onderwijs, opende de zitting met de vermelding dat de realisatie van de campus, begonnen onder impuls van zijn voorganger Guy Vanhengel, een hele uitdaging is geweest, maar dat de bouw uiteindelijk vlot verlopen is. De grootste uitdaging blijft natuurlijk het vinden van voldoende leraren.

Vlnr: Bruno De Lille (alg. directeur), Pascal Smet, Sven Gatz en Chris Wyns, voorzitter schoolbestuur.

Zijn collega, (ex-)staatssecretaris **Pascal Smet**, binnen de VGC bevoegd voor cultuur, jeugd en sport, vergeleek een Nederlandstalige school in Brussel met een gemeenschapscentrum. De wisselwerking met het gemeenschapsleven in de buurt is legio. We mogen niet vergeten dat we in een stad wonen en dat we ook kiezen voor de stad. Smet gelooft erg in de kruisbestuiving tussen onderwijs, cultuur en sport. Leerlingen worden er geprikkeld om te ontdekken en nieuwe dingen mogelijk te maken.

Patrick Looten van Polo architecten pikte in zijn toespraak in op de gedachte dat de school iets wil toevoegen aan de wijk. De architecten hebben tussen twee straten niet alleen verschillende gebouwen maar ook enkele speelvelden en een groene oase gecreëerd. De campus telt door het niveauverschil tal van hellingen en passerellen. De podiumzaal waar we onthaald werden is opgevat als een tribune waar elke ochtend een dagbriefing plaatsvindt voor de leerlingen van de Tienerschool. Dat past binnen het pedagogisch concept ervan. De sporthal werd onder de speelplaats gebouwd, een volumineuze ruimte als een grot. Hij zag de campus als een dorp in de stad of een wijk in de wijk. Hij dankte de firma Odebrecht, de aannemer Vanhoudt en vooral de VGC voor het inspirerende enthousiasme, de professionaliteit en de financiering,

Volgens **Stefan Franck** van projectontwikkelaar Odebrecht heeft de school een grote maatschappelijke meerwaarde en zorgt ze voor sociale cohesie. De zeer diverse achtergrond van de kleuters en lagere-schoolleerlingen was er ook bij de bouwvakkers van de aannemer. Die moest ook grote uitdagingen het hoofd bieden: een werf aan een drukke straat met een aparte middenberm voor tramverkeer, geen plaats voor een bouwkraan op straat ...

Kersvers voorzitter van vzw Sint-Goedele Brussel, **Chris Wyns**, loofde de dynamiek van de bruisende gemeenschap en de vele kansen die de campus biedt. Cultuur, jeugd en onderwijs gaan hier samen, er is een vernieuwende aanpak met veel aandacht voor verbinding en autonomie. De spreker hoopte dat Campus Kompas verder richtinggevend is. Het lerarentekort maakt het moeilijk, maar toch is het dankzij de directie en de leraren dat de scholen de uitdaging kunnen aangaan om een toekomst te bouwen voor de leerlingen.

Op de speelplaats voerden de kleuters nog een vreugdedansje uit en toen kon de rondleiding beginnen. Omwille van de omvang van de campus nam die veel tijd in beslag, maar de gidsen zorgden ervoor dat we in de verschillende paviljoenen en verdiepingen van campus Kompas het noorden niet kwijt geraakten. Een verfrissende receptie sloot de inhuldiging mooi af.

KONINGIN PAOLAPRIJS VOOR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Naar jaarlijkse traditie werden op 31 mei 2023 enkele bijzondere onderwijsinitiatieven bekroond in zowel de Vlaamse gemeenschap als in die van de Federatie Wallonië-Brussel. Ditmaal was het de beurt aan projecten uit het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. In de Serres van Laken mochten per gemeenschap drie laureaten een prijs in ontvangst nemen uit handen van prinses Claire. Die trad op namens koningin Paola, die naast koning Albert II bij de prijsuitreiking van de naar haar genoemde wedstrijd aanwezig was.

De eerste prijs (6500 euro) ging naar de **GO!-school De Prins in Diest** voor het project *'Leeronderneming en Community Wood-You'*. De titel verwijst onder meer naar de houtafdeling van deze school. "Wood-You is een community en leeronderneming die is opgericht door een groep kernleerkrachten uit De Prins. De leeronderneming biedt een contextrijke omgeving waarin leerlingen kunnen groeien en hun focus ligt op autonomie, competentie en betrokkenheid", het ABC van intrinsieke motivatie. "De visie van Wood-You is aangepast aan de behoeftes van de leerlingen en de vragen van de houtindustrie. Het doel is om leerlingen hun eigen leerproces te laten beheren, zodat ze zelfstandige en beroepsfiere vakmannen of -vrouwen kunnen worden."

Kirsten Houthoofd (midden) mocht de tweede prijs in ontvangst nemen voor het project van de Cardijnschool (foto Koningin Paolastichting).

De tweede laureaat (4000 euro) kwam uit een katholieke school in ons aartsbisdom: Kirsten Houthoofd van de **Cardijnschool Anderlecht**, in samenwerking met Seppe Baeyens van Leon vzw. Het project heet *'Leon in de klas'* en speelt in op de situatie ter plekke: "de leerlingen komen overwegend uit kansarme milieus, waarbij de communicatie tussen school en ouders soms beperkt is vanwege culturele en talige barrières." De school wil zich dan ook "inzetten voor alle jongeren die haar worden toevertrouwd opdat zij zich kunnen ontplooiën tot zelfbewuste, sociale en weerbare jongvolwassenen." Het project

'Leon in de klas' is "het resultaat van de nauwe samenwerking tussen het pedagogisch team van de school en Leon vzw onder leiding van choreograaf Seppe Baeyens. Samen organiseren ze wekelijks een participatief dansatelier."

De derde prijs (2500 euro) was voor Peter Van Hove van **Katholiek Onderwijs Stad Herentals** (KOSH) voor het project 'Van kennis tot creatie'. Alle leerlingen van de D(oorstroom)- en D/A(rbeidsmarkt)-finaliteit krijgen er in hun lesrooster 1 lesuur 'van kennis tot creatie'. In dat uur "krijgen ze de kans om een domeinoverschrijdend project uit te werken dat los mag staan van de studierichting die ze volgen". Op die manier "wil de school de leerlingen uitdagen om uit hun comfortzone te treden."

Ook de Franstalige laureaten hadden hartverwarmende projecten te bieden. Daar won een school voor buitengewoon onderwijs uit Bergen met een project waarin leerlingen sterk betrokken werden en ondanks hun handicap hun talenten naar boven konden halen.

Op het einde van de prijsuitreiking werd Graaf Bernard de Traux de Wardin na 30 jaar voorzitterschap van de Koningin Paolastichting in de bloemetjes gezet.

EERSTE STEEN VOOR UITBREIDING SINT-VINCENTIUS UKKEL

Op 2 juni 2023 vond in de kleuterschool Sint-Vincentius Ukkel, gekoppeld aan het schoolfeest, de eerstesteenlegging plaats van de uitbreiding van de school in de Beeckmanstraat. Eregast daarbij was minister van onderwijs Ben Weyts. Frederic Convent, voorzitter van het schoolbestuur Parochiescholen Sint-Jozef en Sint-Vincentius Ukkel, lichtte in een toespraak het infrastructuurdossier toe. Daarna was het woord aan de minister, die wat later de symbolische eerste steen mocht metselen. Minister Sven Gatz, collegelid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie bevoegd voor onderwijs en medefinancier van de bouw, was verontschuldigd en liet zich vertegenwoordigen door zijn kabinet.

Eerstesteenlegging uitbreiding kleuterschool Sint-Vincentius Ukkel. Op de voorgrond: voorzitter van het schoolbestuur Frederic Convent. Op de achtergrond: minister Ben Weyts tijdens zijn toespraak. (Foto: Stijn Van Eynde)

TIENDUIZEND STAPPEN IN BRUSSEL VOOR BEGELEIDERS MET RUST

Vrijdag 9 juni 2023. Een stralende zon aan het firmament. Het ideale moment voor de erebegeleiders van Mechelen-Brussel om hun jaarlijkse 'schoolreisje' te organiseren.

Op de agenda: een verkenningstocht in Brussel. En laat het onmiddellijk gezegd zijn: Brussel heeft ons aangenaam verrast. Wie vermoedt dat de grote klassiekers aan bod kwamen: de Oude Markt, het koninklijk paleis, Manneke Pis, ... vergist zich. Initiatiefneemster Marijke Covens koos voor een alternatief programma.

We bezochten BIGH, Cultureghem en den 'Abattoir' van Anderlecht. Wie Abattoir zegt, denkt aan de slachtlijnen van Kuregem/Anderlecht. Maar, met zijn populaire markten, sociale projecten en met de innovatieve stadslandbouw die de daken inpalmt, is den Abattoir op vele en verschillende fronten actief. Winkeliers uit de hele wereld vestigden zich op de site. Voor heel wat migranten is de drukke plek het epicentrum van hun nieuwe leven.

Bezoek BIGH

Op de daken van de imposante grote hal heeft BIGH een geavanceerd aquaponisch systeem ontwikkeld waarbij vis, fruit, groenten en kruiden in een gesloten en afvalvrije cyclus gekweekt worden. Bekende restaurants uit de buurt zijn er klant aan huis. Het project profiteert van vele synergieën: warmterecuperatie, regenwater, zonne-energie, korte keten en korte mobiliteit, marketing van de site, jobcreatie, ... Het is een even gedurfd als schitterend voorbeeld van de vergroening van grote oppervlakten (dak) in een stadsomgeving en een ecologisch project met toegevoegde socio-economische waarde.

Cultureghem

Deze organisatie vormt de hal met tal van playboxen om tot de grootste overdekte speelplaats van heel de stad. Op **Ketmet** kan elke 'ket' elke woensdag komen spelen, sporten, ontdekken, nieuwe vrienden ontmoeten, ... Alle activiteiten zijn gratis, voor alle leeftijden.

Een enthousiaste medewerker van Cultureghem nam ons mee in de buurtgerichte, participatieve en sociaal innovatieve projecten die opgezet worden.

Dreamkitchen biedt geïnteresseerden de mogelijkheid om mee te komen koken. **Kookmet** leert deelnemers omgaan met gezonde en duurzame voeding.

Mensen van **Collectmet** gaan bij verschillende marktkramers overschotten van groenten en fruit ophalen om voedselpakketten voor de kansarmen samen te stellen. De missie van deze organisatie is duidelijk: inzetten op een samenleving waar iedereen zich thuis voelt, waarin delen een evidentie is, waar mensen zich met elkaar verbonden voelen.

Hier wordt een veelbelovend verhaal geschreven, maar een verhaal dat haaks staat op het populistische, extremistische en polariserende discours dat door alle kieren van onze samenleving sluipt.

De Met

De wekelijkse publieke markten lokken duizenden kooplustige consumenten naar deze trekpleisters van smaken, kleuren en geuren. De architecturale pracht van de geklasseerde markthall, de multiculturele sfeer en de enorme variëteit van aangeboden koopwaren bezorgen de bezoekers een verrassende belevenis.

Op de **Foodmet** vind je alle voeding uit de wereld onder één dak. Je waant je er op de populaire markten van het zuiden van Europa. Dit is meer dan een markt. Hier leeft Brussel met zijn eigen, unieke, levendige sfeer.

Ingezonden foto van de groep erebegeleiders.

Na een fikse wandeling langs het Kanaal belandden we bij **Frituur René**: een klassieker in Anderlecht en echt geen frituur.

Het zonnige weer nodigde ons ten slotte uit tot een verfrissend drankje op het Weerstandsplein. Een boeiende dag in fijn gezelschap, ... maar misschien dit nog als afsluiter. 'In Vlaanderen komt Brussel al te dikwijls, al te negatief in het nieuws. Wij ontdekten hier een krachtige dynamiek, een enthousiaste wil om van de aanwezige superdiversiteit een positief verhaal te maken.' Met dank aan Marijke voor de aangeboden bril.

Hector Foulon

Volgend jaar, op vrijdag 7 juni 2024, zorgen Hector en Ludo voor een vervolg in het Hageland.

JAARMOMENT LEERMEESTERS RKG 15 JUNI 2023

Jaarmoment leermeesters RKG

15 JUNI 2023

Om onze leermeesters RKG te bedanken voor zoveel inzet en enthousiast op weg gaan met jonge kinderen in de godsdienstles, leek het ons een mooi idee deze bijzondere mensen samen te brengen in de binnentuin van het DPCM. De zon was van de partij, de genodigden keken blij en het gonsde van inspirerende verhalen. Een grapje hier en een leuke anekdote daar werden goed gesmaakt bij een glaasje bubbels of iets fris. Onze bisschoppelijk afgevaardigde, Jürgen Mettepenningen sprak enkele treffende woorden van dank met als leidraad 5 woorden:

leren, levensbeschouwing, leermeester, liefde en laatste.

En inderdaad, voor enkele mensen was dit nieuwe initiatief van de inspectie-begeleiding RKG meteen ook de laatste editie. Zij mogen immers na een mooie en rijkelijke carrière op pensioen. En daar hoort natuurlijk een ferme 'dankjewel' en een kleine attentie bij. De namiddag werd verdergezet aan het buffet met lekkere huisgemaakte wraps en een heerlijk slaatje. De vele lachende gezichten vertelden ons dat het goed was.

Ingezonden artikel en foto's door Marga De Valck.

UITREIKING PROFS-CERTIFICATEN VOOR NIEUWE DIRECTEURS

Ook dit jaar studeerde weer een groep nieuwe directeurs basisonderwijs af na drie jaar opleiding van de pedagogische begeleiding Mechelen-Brussel, de zogenaamde PROFS. Op 16 juni 2023 kregen zij, in het gezelschap van genodigden van hun bestuur, hun certificaat uitgereikt.

Na enkele korte toespraken door Birja Steeno en Alain Noëz van de pedagogische begeleiding kreeg Mark Cuypers, directeur van Ten Desselaer Lovenjoel, namens de laureaten het woord om in een speech zijn dank te betuigen voor de interessante vorming en de fijne contacten met de medecursisten. Daarna werden de ruim 25 directeurs één per één naar voren geroepen om hun certificaat in ontvangst te nemen, samen met een aandenken in de vorm van een keramieken kunstwerkje dat verwees naar wat van directeurs in het katholiek onderwijs verwacht wordt: een open geest en een hart voor de kinderen en het personeel.

De ceremonie werd afgerond met een zomerse receptie in het atrium van het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen.

Foto boven: Mark Cuypers houdt een toespraak namens zijn collega-cursisten. Foto onder: zomerse receptie in het atrium.

LUNCH IN HET ATRIUM

Zoals vorige jaren kwamen een 85-tal medegebruikers van het Diocesaan Pastoraal Centrum en het aartsbisdom op 20 juni 2023 samen in het atrium voor een gemeenschappelijke lunch aan één lange tafel. Gelukkig was de zon nog steeds van de partij. Het was een fijne kans tot ontmoeting met de burens, en zoals vorige jaren was ook kardinaal Jozef De Kesel van de partij.

AFSLUITING WERKJAAR VICARIAAT ONDERWIJS

Op 23 juni 2023 organiseerde het Vicariaat onderwijs voor al zijn medewerkers een gezellig afsluitmoment in Bar Dok te Mechelen, een goede gelegenheid ook om afscheid te nemen van enkele mensen die met pensioen gaan. De setting, met een grote zandbak en speeltuin buiten en een zwembad binnen, deed al aan vakantie denken.

Alain Noëz, regiocoördinator van de pedagogische begeleiding, riep eerst Mieke Van Vlasselaer, Rita Mouton, Bart Mertens en Luc Bosman naar voren, de pedagogisch begeleiders van wie eerder dit schooljaar al afscheid werd genomen. Daarna was het de beurt aan Antonio Cristiano, die op het einde van het schooljaar met pensioen gaat. Zij kregen allemaal nog een kunstwerkje en wat lekkers als afscheidsgeschenk.

Jürgen Mettepenningen nam vanuit zijn functie als bisschoppelijk afgevaardigde afscheid van inspecteur-begeleider rooms-katholieke godsdienst Hedwig Berghmans en identiteitsbegeleidster Helena Van den Bergh. Beiden gaan met pensioen. Dat was ook het geval voor Guido François, directeur van de dienst schoolorganisatie. Hun vielen dezelfde fraaie geschenken en een fijn dankwoord ten deel.

Mieke Van Vlasselaer (in het rood) en Rita Mouton (in het groen).

Foto boven: Luc Bosman ontvangt een geschenk uit handen van Wendy Van Landeghem. In het midden met de microfoon: Alain Noëz.

Foto onder: Bart Mertens (midden) en Antonio Cristiano (tweede van rechts) valt dezelfde eer te beurt.

Foto boven: Guido François (foto: Sven Osier)
 Foto rechts: Jürgen Mettepenningen, met Fons Nuyens (opvolger van Guido) in de achtergrond.
 Foto onder links: Helena Van den Bergh en Hedwig Berghmans
 Foto onder rechts: Nele Decroos (rechts vooraan)

Er werd ook afscheid genomen van pedagogisch begeleidster Nele Decroos, die een directiefunctie opneemt in het VTI Leuven. Alain Noëz zelf kreeg van zijn begeleidersploeg op zijn beurt een presentje. Namens de medewerkers van het Vicariaat onderwijs en de inspectie-begeleiding RKG ontving ook Jürgen Mettepenningen een attentie omwille van zijn stimulerende rol als leidinggevende.

PERSONALIA

AFSCHEID LUC BOSMAN VANUIT DE LEERSTEUNCENTRA

Pedagogisch begeleider Luc Bosman kwam op de laatste dag vóór zijn pensioenering nog even langs op de vergadering van de stuurgroep Leersteuncentra op 28 april 2023. Daar gaf hij nog wat tips en bekommernissen mee vanuit zijn jarenlange inzet voor de Ondersteuningsnetwerken en zijn voorbereidend werk om die een doorstart te doen maken naar Leersteuncentra.

De leden van de stuurgroep uitten hun grote waardering voor het waardevolle werk dat Luc verricht heeft, eerst als voorzitter van het Ondersteuningsnetwerk Noord-Brabant en later als pedagogisch begeleider in Katholiek Onderwijs Vlaanderen, specifiek voor de leersteun ten be-

hoeve van leerlingen met bijzondere noden. Hij kreeg als geschenk een set lekkerij wijnen, die hij als wijnliefhebber zeker appreciëren kon.

De stuurgroep Leersteuncentra nam op 28 april 2023 afscheid van Luc Bosman. Daarbij kon een stukje taart niet ontbreken.

AFSCHEID GRIET BLONDIAU BIJ KATOBA

Op 2 juni 2023 vierden de bestuurders, directeurs en medewerkers van KatOBA (Katholiek Onderwijs Brussel Annuntiaten) samen met andere genodigden het afscheid - wegens pensionering - van hun algemeen directeur Griet Blondiau. De druk bijgewoonde academische zitting vond plaats in gemeenschapscentrum De Markten in Brussel.

De rode draad door de verschillende toespraken was het thema reizen. De gevierde houdt immers van avontuurlijke reizen. Eerst getuigde Roger Haest, voorzitter van het Inrichtend Comité van de Annuntiaten Heverlee, over *'Griets professionele reis'*, ex-minister Guy Vanhengel over *'Griet en haar reisorganisatie Katoba'*, vervolgens Nancy De Boey over *'memoires van een reisgezel'* en Kurt De Prins over *'een koffer vol voor de toekomst'*. In al die toespraken kwam Griet Blondiau naar voren als een gedreven, goed georganiseerde, soms tegendraadse, fijne, betrouwbare, doortastende, liefdevolle, humoristische leiderfiguur, die eerst het Maria Boodschaplyceum en vervolgens de hele KatOBA-familie door soms woelige wateren, maar vooral boeiende jaren Brusselse schoolwerking geloodst heeft. Zij heeft als verdienste haar schoolbestuur overtuigd te hebben van de noodzaak van een herstructurering. Daarbij groepeerden de katholieke Brusselse scholen onder de vleugels van de Annuntiaten Heverlee zich in een autonome organisatiestructuur KatOBA. Zij deed dat met zoveel overtuigingskracht en liefde dat ze er alom voor gewaardeerd werd.

Griet Blondiau (links) en Petra Van Mulders (rechts) bij de academische zitting ter gelegenheid van Griets pensionering.

Tussen de laudatio's door zorgde de Maboband voor een paar fraaie muzikale intermezzo's. Op die manier konden de leerlingen ook hun hulde betuigen. Een oud-leerlinge van Griet, Petra Van Mulders, praatte de verschillende onderdelen van de viering aan elkaar.

De gevierde mocht als laatste spreker haar dank uitspreken voor 'haar reisgidsen' zonder wier samenwerking ze niet zoveel had kunnen realiseren. Ze zei trouw te blijven aan haar slagzin: 'blijf dicht bij de waarden van jezelf maar droom groots en zet daarbij kleine stappen'. Griet was blij de fakkel van algemeen directeur te kunnen doorgeven aan Kurt De Prins, huidig directeur van het Imelda-instituut. De leerlingen van zijn school kweten zich heel goed van de taak van onthaal en bediening tijdens de aansluitende receptie. Met een staande ovatie wenste het publiek Griet Blondiau een goede verdere reis in haar nieuwe leven. Ook alle directeurs van KatOBA kregen een waarderend applaus.